

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 14.10.2009
COM(2009) 154 окончателен

2009/0157 (COD)

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на
решенията и автентичните актове в областта на наследяването и създаването на
европейско удостоверение за наследство**

{SEC(2009) 410}

{SEC(2009) 411}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. Контекст на предложението

1.1. Общ контекст

Член 61 от Договора за създаване на Европейската общност (оттук нататък „Договора“) предвижда постепенното изграждане на общо пространство на свобода, сигурност и правосъдие, по-специално чрез приемането на мерки в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси. В член 65 от Договора изрично се споменават мерки, целящи „подобряване и опростяване на признаването и изпълнението на решенията по граждански и търговски дела, включително и извънсъдебните решения“, както и „подпомагане на съвместимостта на разпоредбите, прилагани в държавите-членки, отнасящи се до колизия на закони и на юрисдикции“. Многобройните правни инструменти, приети въз основа на горепосоченото правно основание, и по-специално Регламент (ЕО) № 44/2001¹, изключват наследяването от приложното си поле.

Приемането на европейски инструмент в областта на наследяването бе сред приоритетите на Плана за действие от Виена² от 1998 г. Програмата от Хага³ приканва към представянето на инструмент, който обхваща всички аспекти на материята: приложимо право, признаване и компетентност, административни мерки (удостоверения за наследници, вписване на завещанията). В съответствие със заключенията на проучването на въздействието Европейската общност ще представи по-нататък инициатива по въпросите на вписването на завещанията.

1.2. Основания и цели на предложението

В доклада по проучване на въздействието, приложен към настоящото предложение, се подчертава значението на трансграничното наследяване в Европейския съюз. Многообразието както на материалноправните разпоредби, така и на тези, свързани с международната компетентност и приложимото право, големият брой органи, които могат да бъдат сезирани за уреждането на наследяване с международен елемент, както и раздробяването на наследството в резултат на горепосоченото, пречат на свободното движение на хора в ЕС. Ето защо днес гражданите се сблъскват със сериозни трудности при упражняването на правата си в контекста на наследяването с международен елемент. Различните разпоредби представляват пречка и пред пълното упражняване на правото на частна собственост, което според постоянната практика на Съда на ЕО е неотменна част от основните права, чието зачитане той осигурява⁴. Настоящото предложение цели да позволи на лицата, пребиваващи в Европейския съюз, да организират предварително завещаването на своето имущество и да гарантира ефикасно правата на наследниците и/или на наследодателите и на другите лица, свързани с починалия, както и на кредиторите на наследството.

¹ ОВ L 12, 16.01.2001, стр. 1.

² ОВ С 19, 23.1.1999 г.

³ Вж. заключенията на председателството от Европейския съвет в Брюксел, 4-5 ноември 2004 г.

⁴ CEO, 28.4.1998 г., C-200/96 – *Metronome Musik*, ECR 1998 I-01953; 12.7.2005 г., C-154 и 155/04 – *Alliance for Natural Health u dpygu*, ECR 2005 I-06451.

2. Резултат от консултациите и оценка на въздействието

В подготовка на настоящото предложение бяха проведени широки консултации с държавите-членки, другите институции и обществеността. Комисията получи „Проучване на наследяванията с международен елемент в Европейския съюз“, изготвено от германския Нотариален институт през ноември 2002 г.⁵. Зелената книга на Комисията относно наследяването и завещанията⁶, публикувана на 1.3.2005 г., получи около 60 отговора и бе последвана от публично изслушване на 30.11.2006 г.⁷. На 1.3.2006 г.⁸ Комисията създаде експертна група „PRM III/IV“, която се среща 7 пъти в периода между 2006 г. и 2008 г., като Комисията организира среща на национални експерти на 30.6.2008 г. Събраните отзиви потвърждават нуждата от правен инструмент на общностно ниво в областта и клонят в полза на приемането на предложение, обхващащо също така въпросите на приложимото право, компетентността, признаването и изпълнението на решения и създаването на европейско удостоверение за наследство⁹. Приемането на подобен инструмент получи подкрепата на Европейския парламент¹⁰ и на Европейския икономически и социален комитет¹¹. Комисията проведе оценка на въздействието, приложено към настоящото предложение.

3. Правни елементи на предложението

3.1. Правно основание

Член 67, параграф 5 от Договора постановява, че Съветът приема мерките, предвидени в член 65, в съответствие с процедурата за съвместно вземане на решение, посочена в член 251 от ДЕО, с изключение на „аспектите, които се отнасят до семейното право“.

В този смисъл е удачно да се подчертае, че с изключение на скандинавските държави, мнозинството държави-членки считат наследственото право за самостоятелна правна област, различна от семейното право, поради съществените му имуществени аспекти. Дори в материалните разпоредби съществуват важни различия между двете правни материи. Основната цел на наследственото право е да определи правилата за правоприемство при наследяване, както и да уреди прехвърлянето на самото наследство. За разлика от наследственото право, семейното право има за цел уреждането най-вече на правоотношенията, свързани с брака и съжителството на семейни начала, родството и гражданското състояние на лицата. Основната му социална функция е защитата на семейните връзки. Също така, за разлика от семейното право, в което волята на индивида не е от съществено значение и по-голямата част от отношенията се уреждат от императивни правни норми, наследственото право продължава да бъде област, в която волята на правоимащия заема важно място.

⁵ <http://www.successions.org>

⁶ COM (2005) 65, <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l16017.htm>.

⁷ http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/successions/news_contributions_en.htm.

⁸ ОВ С 51, 1.3.2006 г., стр. 3.

⁹

http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/successions/contributions/summary_contributions_successions_fr.pdf

¹⁰ Резолюция от 16.11.2006 г., P6_TA(2006)0496.

¹¹ Становище от 26.10.2005 г., ОВ С 28, 3.2.2006 г., стр. 1–5.

Следователно тези два клона на гражданското право са достатъчно автономни, за да бъдат разглеждани отделно един от друг. Освен това, тъй като този случай представлява изключение, член 67, параграф 5, второ тире от Договора трябва да бъде тълкуван и прилаган ограничително от институциите. Това изключение следователно не се прилага към настоящия регламент в областта на наследяването.

Институциите на Общността разполагат с определена свобода на преценка при определянето дали дадена мярка е необходима за правилното функциониране на вътрешния пазар. Настоящото предложение има за цел да премахне всички пречки пред свободното движение на хора, в резултат на разликите в уреждането на въпросите по наследяването с международен елемент в държавите-членки.

3.2. Принцип на субсидиарност

Целите на предложението могат да бъдат постигнати само под формата на общи правила в областта на наследяванията с международен елемент, които следва да бъдат идентични с цел осигуряване на правна сигурност и предвидимост за гражданите. Следователно предприемането на едностранни действия от държавите-членки би било в противоречие с тази цел. Съществува Хагска конвенция относно приложимото право при наследяване (оттук нататък „Конвенцията“), която не влезе в сила¹². Хагската конвенция от 5 октомври 1961 г. относно стълкновението на закони в областта на формата на завещателните разпореждания е ратифицирана от 16 държави-членки. В интерес на Общността е желателно останалите държави-членки да ратифицират конвенцията.

Всички консултации и проучвания показаха значимостта на проблемите, които урежда настоящото предложение.

3.3. Принцип на пропорционалност и избор на инструмента

Настоящото предложение се ограничава стриктно до необходимото за постигане на поставените в него цели. Предложението не хармонизира нито наследственото, нито вещното право на държавите-членки. То не засяга също така данъчния режим при наследяване на държавите-членки. Вследствие на това, наследяванията с международен елемент все още могат да доведат до несъответствия между националните режими за данъчно облагане и като резултат — до двойно данъчно облагане или дискриминация. Комисията възнамерява да представи съобщение по тези въпроси през 2010 г.

Необходимостта от правна сигурност и предвидимост изисква ясни и еднотипни правила, което налага формата на регламент. Постигането на тези цели би било компрометирано, ако държавите-членки разполагаха със свобода на преценка при въвеждането на правилата.

¹² Хагска конвенция относно приложимото право при наследяване в резултат на смърт от 1.8.1989 г.

4. Коментари по членовете

4.1. Глава I: Приложно поле и определения

Член 1

Понятието „наследяване“ трябва да бъде тълкувано самостоятелно и включва всички аспекти от процеса, по-специално правоприемството, управлението и уреждането на наследството.

Изключването на права и имущество, които не са породени или прехвърлени поради наследяване в резултат на смърт, обхваща не само формите на съвместна собственост (*joint tenancy*), познати в англосаксонското общо право (*common law*), но също и всички форми на дарения от гражданското право.

Предвиденото изключение за доверителната собственост (*trust*) не пречи на прилагането на закона, който урежда наследяването, съгласно настоящия регламент.

Буква й) уточнява, че регламентът се прилага по отношение на придобиването на вещно право върху имущество поради наследяване, но не и по отношение на съдържанието на това право. Регламентът не засяга ограничения брой (*numerus clausus*) вещни права на държавите-членки, класификацията на вещите и вещните права и определянето на правомощията на носителите на тези права. Следователно по принцип пораждането на вещно право, непознато на правото по местонахождение на вещта, се счита за невалидно. Наследственото право не може да има като последица въвеждането в държавата по местонахождение на вещта на раздробяване или на нов вид право на собственост, непознато в тази държава. Например не може да бъде въведено право на плодopolзване в държава, в която то не е познато. За сметка на това изключението не се прилага по отношение на прехвърлянето чрез наследяване на вещно право, познато в държавата-членка по местонахождение на вещта.

Публичността на вещните права, а именно функционирането на имотния регистър и последиците от вписването или невписването в този регистър, също се изключват от приложното поле на настоящия регламент.

Член 2

Правораздавателен орган: Най-често наследяванията се уреждат извънсъдебно. Понятието за юрисдикцията в настоящия регламент следва да се разбира в широк смисъл и включва и други органи, когато упражняват правораздавателни функции по делегиране, а именно нотариусите и съдебните секретари (деловодители).

4.2. Глава II: Компетентност

Член 4

Правилата за съдебната компетентност по отношение на наследяването се различават съществено между държавите-членки. В резултат на това възникват позитивни стълкновения, когато правораздавателните органи на няколко държави се обявяват за компетентни, или негативни стълкновения, когато никой орган не се счита за компетентен. Трябва да се създаде единна уредба по въпроса, за да се избягнат трудностите за гражданите. Най-разпространеният случай в държавите-членки относно

компетентността е наследствените отношения да се уреждат от правото на държавата, в която наследодателят е имал обичайно местопребиваване към момента на неговата смърт, като то често съвпада с местонахождението на имуществото на починалия. Правораздавателните органи на тази държава ще бъдат компетентни да разгледат случаите на наследяване в тяхната цялост и с всички аспекти, които ги съпровождат, било то по едностранно или състезателно производство.

Член 5

Препращането на правораздавателен орган, който е по-подходящ за разглеждане на делото, не би трябвало да става автоматично, ако починалият е избрал за приложимо правото на друга държава-членка. Компетентните правораздавателни органи следва да държат сметка за интересите на починалия, на наследниците, на заветниците и на кредиторите, както и за обичайното им местопребиваване. Това правило би позволило намирането на справедливо решение най-вече в случаите, когато починалият е живеел отскоро в държава-членка, различна от тази, на която е гражданин, и когато семейството му е останало в държавата-членка по произход.

Член 6

Това правило гарантира достъпа до правосъдие на наследниците и кредиторите от Общността, когато починалият е живял в трета държава и когато случаят има тесни връзка с дадена държава-членка, поради местонахождението на дадена вещ.

Член 9

Тесните връзки, които съществуват между разпоредбите, уреждащи наследственото и вещното право, налагат изключителната компетентност на държавата-членка по местонахождение на вещта, когато нейният закон налага намесата на правораздавателните ѝ органи. При все това, въпросната компетентност е строго ограничена до вещноправните аспекти от прехвърлянето на имуществото.

4.3. Глава III: Приложимо право

Член 16

Единен режим

По време на консултациите бяха изведени на преден план недостатъците на така наречения „разделен статут“, при който наследяването на движими вещи се урежда от правото на държавата по местопребиваване на починалия, а наследяването на недвижими вещи — от правото по местонахождение на имуществото. Това разделение създава няколко наследствени маси, всяка една от които подчинена на различно право, което определя по различен начин наследниците и съответния им дял, както и делбата и уреждането на наследството. Избраната от регламента единна система позволява наследяването да е подвластно само на един правен режим, с което се избягват гореспоменатите проблеми. Единният режим позволява също така на завещателя да планира по справедлив начин разпределението на имуществото си между своите наследници, независимо от местонахождението на това имущество.

Факторът на привързване: законът на последното обичайно местопребиваване на починалия

Регламентът се спира на приложимото право, определено по този признак, а не на отечественото право на наследодателя, защото то съвпада с центъра на интереси на починалия и често с местонахождението на по-голямата част от имуществото му. Това привързване допринася за интеграцията в държавата-членка по обичайно местопребиваване и избягва дискриминацията спрямо лицата, които обичайно пребивават в нея, но не притежават съответното гражданство. Обичайното местопребиваване е факторът на привързване в стълкновителните норми на голяма част от държавите-членки и във всички модерни правни инструменти, и по-специално в Конвенцията.

Член 17

Всички правни системи на държавите-членки съдържат механизми, целящи обезпечаването на близките на починалия, най-вече под формата на запазена част от наследството. При все това завещателите, граждани на държава-членка, в която даренията между живи са необратими, могат да потвърдят тяхната валидност като изберат закона на гражданството си като приложим закон за уреждане на своето наследство. Важна цел на регламента е да се осигури спазването на тези механизми. С даването на избор на приложимо право на завещателя, трябваше да бъде намерен компромис между преимуществата, които носи подобен избор, като правната сигурност и улесняване на планирането при уреждане на наследството, и защитата на законните интереси на близките на починалия, и по-специално преживелия съпруг и деца. Ето защо регламентът позволява на завещателя да избере като приложим само закона на държавата, чийто гражданин е, и този избор следва да бъде оценен във връзка с общото правило, което води до прилагането на правото по местопребиваване. Този избор позволява на завещател, който се е възползвал от свободата на движение в Съюза, но който желае да поддържа тесни връзки с държавата си по произход, да запази тези връзки при уреждане на наследството си. Това бе и решението препоръчано от Европейския парламент.

Изключване на други възможности за избор: Регламентът изключи възможността законът, приложим към брачните отношения на завещателя, да бъде избран за приложимо право при наследяването. Подобно решение би въвело разнообразни възможности за избор, когато, за целите на брачния режим на имуществените им отношения, съпрузите разполагат с по-голяма свобода при определяне на приложимото право. Това би било в противоречие с гореизброените цели.

Член 18

Необходимо е да бъдат предвидени разпоредби, уреждащи приложимото право към договорите за наследство и взаимните завещания, използвани в някои държави, с цел например да се организира прехвърлянето на предприятие и да се позволи на преживелия съпруг да се възползва от общото имущество.

Член 21

Този член има за цел вземането под внимание на особеностите, присъщи на правните системи на общото право (*common law*), като тази на Англия, в която наследниците не са призовани директно към наследяване след смъртта на наследодателя, а наследството се управлява от управител, назначен и контролиран от съдията.

Член 22

Предвид икономическото, семейното или социалното им предназначение определени сгради, предприятия или други категории имущество са подвластни на особен наследствен режим в държавата-членка, където се намират, който следва да бъде зачитан. Такъв особен режим е предвиден например за семейните земеделски стопанства. Това изключение изисква стриктно тълкуване, за да остане съобразено с общата цел на настоящия регламент. По-специално то не се прилага относно разделното уреждане или запазената част на наследството.

Член 27

Прибягването до съображения, свързани с обществения ред, трябва да бъде използвано само в изключителни случаи. Не представляват такива разликите между законите, отнасящи се до защитата на законните интереси на близките на починалия, тъй като това би било в противоречие с целта за прилагането на единен закон за цялото имущество, което се наследява.

4.4. Глава IV: Признаване и изпълнение

Разпоредбите в настоящата глава се основават на съответните правила от Регламент (ЕО) № 44/2001. Предвижда се признаването на всички съдебни решения и спогодби, за да се конкретизира в областта на наследяването принципът на взаимното признаване, почиващ върху принципа за взаимното доверие. Мотивите за непризнаване следователно са сведени до необходимия минимум.

4.5. Глава V: Автентични актове

Като се има предвид практическото значение на автентичните актове (формално съставени или вписани като такива) в областта на наследяването, настоящият регламент следва да осигури тяхното признаване, за да позволи свободното им движение. Това признаване означава, че те се ползват със същата пълна и неделима доказателствена сила по отношение на съдържанието и фактите, описани в тях, като националните автентични актове, и се ползват със същата презумция за действителност и със същата изпълнителна сила като в националното им право, в границите, определени от настоящия регламент.

4.6. Глава VI: Европейско удостоверение за наследство

За да позволи бързото уреждане на наследяванията с международен елемент настоящият регламент въвежда европейско удостоверение за наследство. За да се улесни движението на удостоверението в рамките на Европейския съюз, следва да бъде приет единен формат за него и да бъде определен органът, който ще е международно компетентен за издаването му. Съвместимостта с правилата за определянето на материалната компетентност изисква това да е същият правораздавателен орган, който е компетентен да уреди наследяването.

Това удостоверение не замества удостоверенията, които съществуват в някои държави-членки. Следователно доказването на качеството на наследник и правомощията на управителя или изпълнителя на наследството се извършва според вътрешната процедура на държавата-членка, в която се намира компетентния орган.

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решенията и автентичните актове в областта на наследяването и създаването на европейско удостоверение за наследство

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейска общност, и по-специално член 61, буква в) и член 67, параграф 5, второ тире от него,

като взеха предвид предложението на Комисията¹³,

като взеха предвид становището Европейския икономически и социален комитет¹⁴,

в съответствие с процедурата, предвидена в член 251 от Договора,

като имат предвид, че:

- (1) Общността си е поставила за цел да поддържа и развива пространство на свобода, сигурност и правосъдие. За постепенното установяване на такова пространство Общността следва да приеме мерки в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси с трансгранично значение до необходимата за правилното функциониране на вътрешния пазар степен.
- (2) Съгласно разпоредбите на член 65, буква б) от Договора тези мерки трябва да включват също така насърчаване на съвместимостта на приложимите в държавите-членки норми относно колизията на закони и на юрисдикции.
- (3) На своята среща в Тампере от 15 и 16 октомври 1999 г. Европейският съвет потвърди принципа за взаимно признаване на съдебни и други решения на органите на съдебната власт като основен стълб в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси и прикани Съвета и Комисията да приемат програма от мерки за прилагане на този принцип.
- (4) На 30 ноември 2000 г. Съветът прие проект за програма за мерките за изпълнение на принципа на взаимното признаване на решения по граждански и търговски дела¹⁵. Програмата определя мерки, свързани с хармонизирането на съдебно-процесни норми, които имат за цел улесняването на взаимното признаване на съдебни решения. Програмата предвижда също така

¹³ ОВ С [...], [...] г., стр. [...].

¹⁴ ОВ С [...], [...] г., стр. [...].

¹⁵ ОВ С 12, 15.1.2001 г., стр. 1.

разработването на правен инструмент в областта на наследяването и завещанията, материя, изключена от обхвата на Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела¹⁶.

- (5) На заседанието си на 4 и 5 ноември 2004 г. в Брюксел Европейският съвет прие нова програма, озаглавена "Хагска програма: укрепване на свободата, сигурността и правосъдието в Европейския съюз"¹⁷. В нея се подчертава необходимостта от приемането до 2011 г. на инструмент в областта на наследственото право, уреждащ въпросите на стълкновението на закони, на съдебната компетентност, на взаимното признаване и изпълнение на решения в тази област, на европейско удостоверение за наследници и на механизъм, позволяващ с точност да се знае дали лице, пребиваващо на територията на Европейския съюз, е оставило завещание или е изразило по друг начин своята последна воля.
- (6) Правилното функциониране на вътрешния пазар следва да се улесни с отстраняването на пречките пред свободното движение на хора, които днес са изправени пред трудности при упражняване на правата си в областта на наследяването с международен елемент. В европейското пространство на правосъдие гражданите трябва да могат да организират предварително въпросите около своето наследство. По ефикасен начин следва да бъдат гарантирани правата на наследниците и на заветниците, другите лица, свързани с починалия, както и кредиторите на наследството.
- (7) За да бъдат постигнати тези цели, настоящият регламент обединява разпоредбите относно съдебната компетентност, приложимия закон, признаването и изпълнението на съдебните решения и автентичните актове в тази област, както и относно европейското удостоверение за наследство.
- (8) Приложното поле на настоящия регламент следва да обхване всички гражданскоправни въпроси, свързани с наследяването в резултат на смърт, тоест всяко прехвърляне на собственост при настъпила смърт, независимо дали става въпрос за автономно изразяване на волята под формата на завещание или на договор за наследство или за законово прехвърляне на собственост в резултат на смърт.
- (9) Действителността и правните последици на даренията са уредени в Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. относно приложимото право към договорни задължения (Рим I)¹⁸. Ето защо те, както и други права и вещи, породени или прехвърлени по друг начин освен чрез наследяване, се изключват от приложното поле на настоящия регламент. Въпреки това, приложимото наследствено право, определено съгласно настоящия регламент, решава дали дарението или друга форма на разпореждане между живи (*inter vivos*), имащо като последица непосредственото пораждаване на вещно право, може да доведе до задължение за допълване, намаление или

¹⁶ ОВ L 12, 16.1.2001 г., стр. 1.

¹⁷ ОВ С 53, 3.3.2005 г., стр. 1.

¹⁸ ОВ L 177, 4.7.2008 г., стр. 6.

вземане предвид при изчисляването на наследствените дялове според наследственото право.

- (10) Настоящият регламент обхваща начина на придобиване на вещно право върху материални или нематериални имуществени блага, така както това се урежда от приложимия закон за наследяването. За сметка на това ограниченият брой (*numerus clausus*) вещни права, които съществуват в националното право на държавите-членки, определян обикновено съгласно закона за местонахождение на вещта (*lex rei sitae*), се урежда от националните стълкновителни норми. Изключена от приложното поле на регламента е също така и публичността на тези права, и по-специално функционирането на имотния регистър и последиците от вписването или невписването в този регистър, които се уреждат от местното право.
- (11) За да бъдат взети предвид различните подходи при уреждането на наследяванията в държавите членки, настоящият регламент дефинира компетентността на правораздавателните органи в широк смисъл, като включва компетентността на извънсъдебните органи при упражняването на правораздавателни функции, възложени им чрез делегиране.
- (12) Като се има предвид нарастващата мобилност на европейските граждани и с цел по-доброто правораздаване в Европейския съюз и осигуряването на реална привръзка между откритото наследство и компетентната държава-членка, настоящият регламент следва да предвиди за цялото наследствено имущество да се прилага правото на държавата-членка по последното обичайно местопребиваване на починалия. По същите причини настоящият регламент позволява, в изключителни случаи и при спазването на определени условия, компетентния правораздавателен орган да прехвърли делото на правораздавателния орган на друга държава-членка, чийто гражданин е бил починалият, ако този правораздавателен орган разполага с повече елементи за разглеждане на делото.
- (13) За да се улесни взаимното признаване повече не трябва да се предвижда препращане към разпоредбите за компетентност на националното право. Следователно в настоящия регламент следва да се определи в какви случаи правораздавателен орган на държава-членка може да упражнява субсидиарна компетентност.
- (14) В улеснение на наследниците и заветниците, пребиваващи в държава-членка, различна от тази, компетентна да уреди наследяването, регламентът им дава право да приемат или откажат наследството във формата, предвидена в закона на държавата по обичайното им местопребиваване, и съответно пред компетентните органи на тази държава.
- (15) В резултат на тясното преплитане на наследственото и вещното право регламентът следва да предвиди изключителната компетентност на правораздавателните органи на държавата-членка по местонахождение на дадена вещ, когато законът на тази държава изисква намесата на правораздавателните ѝ органи за вземането на мерки от вещноправен характер, относно прехвърлянето на вещта и вписването ѝ в публичните имотни регистри.

- (16) За доброто функциониране на правосъдието следва да се избягва постановяването на несъвместими решения в две различни държави-членки. За тази цел настоящият регламент предвижда общи процесуални правила, по примера на Регламент (ЕО) № 44/2001.
- (17) За да позволи на гражданите да се ползват от преимуществата на вътрешния пазар в контекста на съществуваща правна сигурност, настоящият регламент им дава възможност да знаят предварително кой е законът, приложим към тяхното наследство. Регламентът въвежда хармонизирани стълкновителни правни норми, за да избегне издаването на противоречиви съдебни решения в държавите-членки. Основното правило следва да осигури уреждането на наследяването от предвидим закон, с който то се намира в тясна връзка. Поради съображения за правна сигурност, този закон обхваща цялата наследствена маса, независимо от естеството или местоположението ѝ, за да се избягнат трудностите, породени от раздробяването ѝ.
- (18) Настоящият регламент увеличава възможностите на гражданите за предварителна организация на тяхното наследство, като им позволи да изберат приложимия към него закон. Този избор е строго регламентиран, за да отчете законните очаквания на наследниците и заветниците.
- (19) Действителността на формата на разпорежданията по случай на смърт не се обхваща от регламента. За тези от държавите-членки, които са я ратифицирали, действителността на формата на разпорежданията по случай на смърт се урежда от Хагската конвенция от 5 октомври 1961 г. за стълкновението на закони в областта на формата на завещателните разпореждания.
- (20) За да улесни признаването на придобити в дадена държава-членка наследствени права, стълкновителната правна норма следва да спомага за действителността на договорите за наследство, като признава алтернативни привръзки. Законните очаквания на трети лица трябва да бъдат запазени.
- (21) В степен, съвместима с общата цел на настоящия регламент, и с цел улесняване прехвърлянето на вещно право, придобито по силата на наследственото право, настоящият регламент не поставя пречки пред прилагането на някои особени повелителни норми на закона по местонахождение на вещта, изброени изчерпателно.
- (22) Предвид икономическото, семейното или социалното им предназначение, определени сгради, предприятия или други категории имущество са подвластни на особен наследствен режим в държавата-членка, където се намират. Настоящият регламент зачита този особен режим. При все това, горепосоченото изключение от прилагането на наследственото право следва да бъде тълкувано стриктно, за да остане съобразено с общата цел на настоящия регламент. Изключението не обхваща по-специално стълкновителните норми, които отправят недвижимите вещи към различен закон от този, приложим към движимите вещи или запазената част от наследството.
- (23) Разликите между националните уредби относно правото на държавата да получи вакантно наследство, от една страна, и уредбата на случаите, при които не може да бъде установена последователността на смъртта на едно или няколко лица,

може да доведе до противоречиви резултати или липса на решение. Настоящият регламент следва да предвиди последователни резултати, като се зачита материалното право на държавите-членки.

- (24) При изключителни обстоятелства съображения, свързани с опазване на обществения интерес, следва да дадат възможност на правораздавателните органи на държавите-членки да не прилагат чуждото право, когато по отношение на конкретен случай това би било в противоречие с техния обществен ред. Правораздавателните органи не трябва обаче да използват изключението за обществения ред с цел да не прилагат закона на друга държава-членка, да откажат признаването или изпълнението на постановено съдебно решение, автентичен акт, съдебна спогодба или европейско удостоверение за наследство, издадено в друга държава-членка, когато това противоречи на Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-специално на член 21, който забранява всяка форма на дискриминация.
- (25) Като се има предвид, че общата цел на настоящия регламент е взаимното признаване на съдебните решения на държавите-членки в областта на наследяването в резултат на смърт, в него следва да се предвидят правила относно признаването и изпълнението на решения, по примера на Регламент (ЕО) № 44/2001, съобразени, където е необходимо, със спецификата на обхванатата от регламента материя.
- (26) За да вземе предвид различните начини на уреждане на въпросите, свързани с наследството в държавите-членки, регламентът трябва да осигури признаването и изпълнението на автентичните актове. В същото време автентичните актове не могат да бъдат приравнени към съдебните решения, що се отнася до признаването им. Признаването на автентичните актове означава, че те се ползват със същата доказателствена сила, що се отнася до съдържанието им, действителни са по презумция, която може да бъде оборена при оспорване, и водят до същите правни последици, както в държавата, в която са издадени. Действителността им може винаги да бъде оспорвана пред правораздавателен орган на държавата-членка по произход на автентичния акт, по процедурата, установена от тази държава-членка.
- (27) Едно бързо, достъпно и ефикасно уреждане на наследяванията с международен елемент в Европейския съюз предполага възможността на наследника, заветника, изпълнителя на завещанието или управителя на наследството да докаже лесно и по безспорен начин своето качество в държавата-членка по местонахождение на наследствената маса. За улесняване свободното движение на подобно доказателство на територията на Европейския съюз, настоящият регламент въвежда единен модел на европейско удостоверение за наследство и посочва компетентния за неговото издаване орган. В съответствие с принципа на субсидиарност това удостоверение на заменя вътрешните процедури в държавите-членки. Регламентът уточнява взаимоотношенията с тези процедури.
- (28) Поради необходимостта от спазване на поетите от държавите-членки международни ангажименти, настоящият регламент не засяга международните конвенции, по които една или повече държави-членки са страни към момента на приемането му. За да няма противоречие с общите цели на настоящия регламент,

се изисква все пак държавите-членки да го използват с предимство пред конвенциите в отношенията помежду си.

- (29) За улесняване прилагането на настоящия регламент е удачно да се предвиди задължение за държавите-членки да предоставят определен тип информация относно своето наследствено право в рамките на европейската съдебна мрежа по граждански и търговски въпроси, създадена с Решение 2001/470/ЕО на Съвета от 28 май 2001 г.¹⁹.
- (30) Мерките, необходими за прилагането на настоящия регламент, следва да бъдат приети в съответствие с Решение 1999/468/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 г. за установяване на условията и реда за упражняване на изпълнителните правомощия, предоставени на Комисията²⁰.
- (31) По-специално Комисията следва да бъде упълномощена да приема всяка промяна на предвидените от настоящия регламент формуляри чрез процедурата, предвидена в член 3 от Решение 1999/468/ЕО.
- (32) Когато терминът „гражданство“ служи за определяне на приложимия закон следва да се има предвид, че някои държави, чиято правна система се основава на общото право (*common law*), използват понятието „местопребиваване“, а не „гражданство“ като еквивалентен критерий за привръзка в областта на наследяването.
- (33) Тъй като целите на настоящия регламент, а именно свободното движение на хора, предварителната организация от европейските граждани на въпросите, свързани с тяхното наследство в международен контекст, правата на наследници, заветници и други лица, свързани с починалия, както и на кредиторите на наследството, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите-членки и следователно с оглед на мащаба и последиците на настоящия регламент могат да бъдат по-успешно постигнати на общностно равнище, то Общността може да предприеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.
- (34) Настоящият регламент зачита основните права и принципи, признати от Хартата за основните права на Европейския съюз, и по-специално член 21 от нея, който учредява общ принцип за забрана на всяка форма на дискриминация, основана на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Този регламент се прилага от правораздавателните органи на държавите-членки, като се зачитат тези права и принципи.
- (35) В съответствие с членове 1 и 2 от протокола за позицията на Обединеното кралство и Ирландия, приложен към Договора за Европейския съюз и Договора

¹⁹ ОВ L 174, 27.6.2001 г., стр. 25.

²⁰ ОВ L 184, 17.7.1999 г., стр. 23.

за създаване на Европейската общност, [Обединеното кралство и Ирландия уведомиха за желанието си да участват в прилагането на настоящия регламент]/[без да се засяга член 4 от горепосочения протокол, Обединеното кралство и Ирландия не участват в приемането на настоящия регламент, не са обвързани с него и не го прилагат].

- (36) В съответствие с членове 1 и 2 от протокола за позицията на Дания, приложен към Договора за Европейския съюз и Договора за създаване на Европейската общност, Дания не участва в приемането на настоящия регламент и следователно не е обвързана с него и не го прилага.

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯТ РЕГЛАМЕНТ:

Глава I

Приложно поле и определения

Член 1

Приложно поле

1. Настоящият регламент се прилага при наследяванията в резултат на смърт. Той не се прилага по данъчни, митнически или административни въпроси.
2. В настоящия регламент под „държава-членка“ се разбира всички държави-членки, с изключение на Дания, [Обединеното кралство и Ирландия].
3. От приложното поле на настоящия регламент са изключени:
 - а) статутът на физическите лица, както и семейните отношения и отношенията със сходни правни последици;
 - б) дееспособността на физическите лица, при спазване на условията на член 19, параграф 2, букви в) и г);
 - в) изчезването, отсъствието и предполагаемата смърт на физически лица;
 - г) въпросите, свързани със брачния режим на имуществени отношения, както и с имуществения режим, приложим към отношения с правни последици сходни на брачните;
 - д) задълженията за издръжка;
 - е) правата и вещите, породени или прехвърлени по различен от наследяването в резултат на смърт начин, като дарения, съсобственост на няколко лица, която се прехвърля в полза на преживелия, доброволно пенсионно осигуряване, застраховки и сходни финансови схеми, при спазване на условията на член 19, параграф 2, буква й);

- ж) въпросите от областта на дружественото право, като например клаузите, които се съдържат в учредителните актове и в уставите на дружества, асоциации и юридически лица, и които определят разпределянето на дяловото участие след смъртта на техни членове;
- з) прекратяването, ликвидацията и сливането на дружества, асоциации и юридически лица;
- и) учредяването, функционирането и прекратяването на доверителна собственост (*trusts*);
- й) вида на вещните права по отношение на дадена вещь и публичността на тези права.

Член 2 Определения

За целите на настоящия регламент се разбира под:

- а) „наследяване в резултат на смърт“ — всяка форма на прехвърляне на право на собственост в резултат на смърт, било то доброволно прехвърляне под формата на завещание или на договор за наследство, или законово прехвърляне на собственост в резултат на смърт;
- б) „правораздавателен орган“ — всеки съдебен орган или друг компетентен орган на държавите-членки, който упражнява правораздавателни функции в областта на наследяването. Към правораздавателните органи се приравняват и другите органи, които по делегиране от държавните органи изпълняват функции, присъщи на правораздавателните органи, така както са предвидени по настоящия регламент.
- в) „договор за наследство“ — договор, който, със или без насрещна престация, дава, променя или отнема права по бъдещо наследство на едно или повече лица, страни по договора;
- г) „взаимни завещания“ — завещателните разпореждания на две или повече лица в един акт в полза на трето лице и/или в полза едно на друго;
- д) „държава-членка по произход“ — държавата-членка, в която решението е постановено, съдебната спогодба е одобрена или сключена и автентичният акт е съставен;
- е) „държава-членка по изпълнение“ — държавата-членка, в която се иска признаване и/или изпълнение на решението, на съдебната спогодба или на автентичния акт;
- ж) „решение“ — всяко решение, постановено по въпросите на наследяването от правораздавателен орган на държава-членка,

независимо от наименованието му, включително съдебно решение, постановление, заповед или изпълнителен лист, както и определенията за разходите или разноските от служител на правораздавателния орган;

- з) „автентичен акт“ — акт, формално съставен или вписан като автентичен акт и чието удостоверяване:
- гарантира автентичността на подписа и на съдържанието на акта и
 - е издаден от публичен орган или друг орган, който е оправомощен за тази цел от държавата-членка по произход на акта;
- и) „европейско удостоверение за наследство“ — удостоверение, издадено от компетентните правораздавателни органи в приложение на глава VI от настоящия регламент.

Глава II

Компетентност

Член 3

Правораздавателни органи

Разпоредбите на настоящата глава се прилагат към всички правораздавателни органи на държавите-членки. Те се прилагат към извънсъдебни органи само в случай на нужда.

Член 4

Обща компетентност

При спазване на разпоредбите на настоящия регламент, компетентни по въпросите на наследяването са правораздавателните органи на държавата-членка, на територията на която починалият е обичайно пребивавал в момента на смъртта си.

Член 5

Прехвърляне на правораздавателен орган, който е по-подходящ за разглеждане на делото

1. Когато починалият е избрал съгласно член 17 за приложимо право към уреждането на наследството си закона на дадена държава-членка, сезираният съгласно член 4 правораздавателен орган може, по искане на една от страните и ако прецени, че правораздавателният орган на държавата-членка, чието право е избрано, е по-подходящ за вземане на решение по делото, да спре производството и да покани страните да сезират правораздавателният орган на въпросната държава-членка.

2. Компетентният по член 4 правораздавателен орган определя срок, в който правораздавателният орган на държавата-членка, чийто закон е избран за приложимо право, трябва да бъде сезиран в съответствие с параграф първи. Ако правораздавателният орган не бъде сезиран в този срок, правораздавателният орган, който е сезиран, продължава да упражнява компетентността си.
3. Правораздавателният орган на държавата-членка, чието право е избрано, се обявява за компетентен в максимален срок от осем седмици от датата, на която е бил сезиран в съответствие с параграф втори. В този случай правораздавателният орган, който е сезиран пръв, незабавно се отказва от компетентност. В обратния случай, първоначално сезираният правораздавателен орган продължава да упражнява своята компетентност.

Член 6

Субсидиарна компетентност

Когато последното обичайно местопребиваване на починалия не се намира на територията на държава-членка, правораздавателните органи на дадена държава-членка са все пак компетентни, ако местонахождението на наследственото имущество се намира на нейна територия и ако:

- а) предишното обичайно пребиваване на починалия е било на нейна територия, при условие, че то не е приключило повече от пет години преди сезирането на правораздавателния орган; или, ако не е изпълнено горното,
- б) ако починалият е бил неин гражданин към момента на смъртта си; или, ако не е изпълнено горното,
- в) ако негов наследник или заветник обичайно пребивава във въпросната държава-членка; или, ако не е изпълнено горното,
- г) ако искането се отнася само до това имущество.

Член 7

Насрещен иск

Правораздавателният орган, пред който се разглежда делото по силата на член 4, член 5 или член 6, е компетентен също така да разглежда насрещни иски, доколкото те засягат въпроси от приложното поле на настоящия регламент.

Член 8

Компетентност относно приемането или отказа от наследство

Правораздавателният орган на държавата-членка по обичайното местопребиваване на наследника или заветника е компетентен също така да приеме изявленията относно приемането или отказа от наследство или завет или изявления, целящи да ограничат

отговорността на наследника или заветника, когато такива следва да бъде направени пред правораздавателен орган.

Член 9

Компетентност на правораздавателния орган по местонахождение на вещта

Когато законът на държавата-членка по местонахождение на дадено имущество изисква намесата на нейните правораздавателни органи за вземане на вещноправни мерки относно прехвърляне на това имущество, неговото вписване или прехвърляне в имотния регистър, правораздавателните органи на тази държава-членка са компетентни да вземат подобни мерки.

Член 10

Сезиране на правораздавателен орган

За целите на настоящата глава правораздавателният орган се смята за сезиран:

- а) в момента, когато документът за образуване на производството или равностоен документ е внесен в правораздавателния орган, при условие че ищецът впоследствие не е пропуснал да предприеме изискуемите стъпки, за да може ответникът да бъде уведомен или да получи копие от акта, или
- б) ако преди внасянето му в правораздавателния орган, за документа трябва да бъде връчено уведомление или копие — в момента, когато е получен от отговорната за връчването служба, при условие че ищецът впоследствие не е пропуснал да предприеме изискуемите стъпки, за да внесе документа в правораздавателния орган.

Член 11

Проверка на компетентността

Когато правораздавателен орган на държава-членка бъде сезиран по дело, което не попада в неговата компетентност по силата на настоящия регламент, той се обявява за некомпетентен.

Член 12

Проверка на допустимостта

1. Когато ответник, чието обичайно местопребиваване е на територията на държава, различна от държавата-членка, където е заведено делото, не се яви на делото, компетентният правораздавателен орган спира производството, докато не се докаже, че ответникът е имал възможност да получи документа за образуване на производството или равностоен документ своевременно, за да може да се защити, или че са били предприети всички необходими мерки за тази цел.

2. Член 19 от Регламент (ЕО) № 1393/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 г. за връчването в държавите-членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела²¹ се прилага вместо разпоредбите на параграф 1, ако документът за образуване на производството или равностоен документ е трябвало да бъде предаден от една държава-членка на друга в изпълнение на въпросния регламент.
3. Ако разпоредбите на Регламент (ЕО) № 1393/2007 не се прилагат, се прилага член 15 от Хагската конвенция от 15 ноември 1965 г. за връчване в чужбина на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела, ако документът за образуване на производството или равностоен документ е трябвало да бъде препратен в чужбина в съответствие с тази конвенция.

Член 13

Висящ процес (Lis pendens)

1. Когато дело, по същия предмет и между същите страни, е заведено в правораздавателни органи на различни държави-членки, всеки друг правораздавателен орган, различен от първоначално сезирания, по собствен почин спира производството до времето, когато се установи компетентността на първоначално сезирания правораздавателен орган.
2. Когато бъде установена компетентността на първия сезиран правораздавателен орган, всеки друг правораздавателен орган, различен от първия сезиран правораздавателен орган, се отказва от компетентност в полза на този правораздавателен орган.

Член 14

Свързани искиове

1. Когато свързани искиове са висящи пред правораздавателни органи на различни държави-членки, всеки правораздавателен орган, различен от първоначално сезирания, може да спре производството.
2. Когато тези искиове са висящи на първа инстанция, всеки правораздавателен орган, различен от първия сезиран, може също така, по молба на една от страните да се откаже от компетентност, ако първият сезиран правораздавателен орган е компетентен по отношение на въпросните искиове и правото му допуска тяхното обединяване.
3. За целите на настоящия член исковите се смятат за свързани, когато те се намират в толкова тясна връзка помежду си, че е целесъобразно да бъдат разгледани и решени заедно, за да се избегне рискът от противоречащи си съдебни решения, постановени в отделни производства.

²¹ ОВ L 324, 10.12.2007 г., стр. 79.

Член 15
Временни и обезпечителни мерки

От съдебните органи на държава-членка могат да бъдат искани временни или обезпечителни мерки, предвидени в нейното законодателство, дори ако, съгласно настоящия регламент, правораздавателен орган на друга държава-членка е компетентен да се произнесе по съществуващото на делото.

Глава III

Приложимо право

Член 16
Общо правило

Приложимото право към съвкупността от въпроси, свързани с наследяването, е правото на държавата по обичайно местопребиваване на починалия към момента на неговата смърт, освен ако в настоящия регламент не е предвидено друго.

Член 17
Свобода на избор

1. Лицата могат да изберат като приложимо право към съвкупността от въпроси, свързани с наследяването, своя отечествен закон.
2. Изборът на закона, който ще се прилага към наследяването, трябва да е изричен и да се съдържа във волеизявление под формата на разпореждане по случай на смърт.
3. Съществуването и действителността на изявлението по отношение на този избор се уреждат от избрания закон.
4. Изменението или отмяната на такъв избор на приложимо право от волеизявителя следва да бъде направена при условията за изменение или отмяна на разпореждане по случай на смърт.

Член 18
Договори за наследство

1. Договор за наследство на лице се урежда по закона, който съгласно настоящия регламент, би бил приложим към наследството, ако даденото лице почине в деня на подписването на договора. Ако според този закон договорът е нищожен, действителността му все пак се признава, ако договорът е действителен по силата на закона, който в момента на смъртта на лицето е приложим към наследството по силата на настоящия регламент. Тогава договорът за наследство се урежда по този закон.

2. Договор, който се отнася до наследството на няколко лица, е действителен по същество само ако е действителен по закона, който по силата на член 16 би бил приложим към наследството на някое от лицата, за чието наследство става дума, в случай на смърт в деня на подписване на договора. Ако договорът е действителен по силата на закона, приложим към наследството на едно от тези лица, се прилага този закон. Ако договорът е действителен по силата на закона, приложим към наследството на няколко от тези лица, договорът се урежда на закона, с който е най-тясно свързан.
3. Страните могат да определят за приложим закон към договора помежду им законът, който лицето или едно от лицата, за чието наследство става дума, би избрало по силата на член 17.
4. Прилагането на закона, предвиден в настоящия член, не засяга правата на трети страни, които не участват в договора, и които по силата на закона, определен според член 16 или член 17, имат право на запазена част или имат друго право, от което не могат да бъдат лишени от наследодателя.

Член 19

Обхват на приложимото право

1. Определеният от глава III закон урежда всички въпроси, свързани с наследството, от неговото откриване до окончателното прехвърляне на наследството на правоимащите.
2. Този закон урежда по-специално:
 - а) причините, моментът и мястото на откриване на наследството;
 - б) законните права на наследници и заветници, включително наследствените права на преживелия съпруг, определяне на наследствените дялове, тежестите, с които са натоварени, както и останалите наследствени права, породени от настъпилата смърт;
 - в) способност за наследяване;
 - г) особените условия за неспособност за получаване и разпореждане с наследство;
 - д) лишаване от наследство и неспособност да наследява като недостоен;
 - е) прехвърлянето на имуществото и правата, съставляващи наследството, на наследниците и заветниците, включително условията и последиците от приемането или отказа от наследство или завет;
 - ж) правомощията на наследниците, изпълнителите на завещанието и други управители на наследството, а именно продажбата на имуществото, плащания към кредитори;
 - з) отговорността по задълженията на наследството;

- и) разполагаемата част, запазената част и другите ограничения на автономията на волята при разполагането с имущество в случай на смърт, включително прихващането на части то наследството от съдебните органи или от други органи в полза на близки на починалия;
- й) съотношението и намаляването на даренията, както и вземането им предвид при изчисляване на наследствените дялове;
- к) действителността, тълкуването, изменението и отмяната на разпореждане по случай на смърт, с изключение на действителността по отношение на формата му;
- л) делбата на наследството.

Член 20

Действителност по отношение на формата на приемане или отказ от наследство

Без да се засяга посоченото в член 19, приемането или отказът от наследство или завет или изявление за ограничаване на отговорността на наследник или заветник са също така действителни, ако отговарят на условията на закона на държавата, в която въпросният наследник или заветник имат своето обичайно местопребиваване.

Член 21

Прилагане на правото на държавата по местонахождение на имуществото

1. Приложимият към наследяването закон не се противопоставя на прилагането на закона на държавата по местонахождение на имуществото, доколкото този закон, по отношение на приемането или отказа от наследство или завет, съдържа разпореждания, приети след тези от закона, приложим към наследството.
2. Приложимият към наследяването закон не се противопоставя на прилагането на закона на държавата-членка по местонахождение на имуществото, доколкото той:
 - а) подчинява управлението и уреждането на наследството на назначаването от орган на тази държава-членка на управител или изпълнител на завещанието; приложимият към наследството закон урежда кръга на лицата, като наследници, заветници, изпълнители на завещанието или управители, които могат да бъдат назначени за управлението и уреждането на наследството;
 - б) подчинява окончателното прехвърляне на наследството на правоимащите на предварителното плащане на дължимите данъци, свързани с наследството.

Член 22
Особен наследствен режим

Приложимият закон съгласно настоящия регламент не засяга особения наследствен режим, на който са подчинени от закона на държавата-членка по местонахождение определени сгради, предприятия или други специални категории имущество предвид икономическото, семейното или социалното им предназначение, когато според този закон особеният режим се прилага независимо от това кой е закона, приложим към наследството.

Член 23
Едновременна смърт

Когато две или повече лица, чието наследство се урежда от различни закони, починат при обстоятелства, които не позволяват да се определи реда на настъпването на смъртта, и ако тези закони уреждат това положение противоречиво или въобще не го уреждат, тези лица нямат права по наследството един на друг.

Член 24
Вакантно наследство

Когато според приложимия закон, определен съгласно настоящия регламент, за дадено наследство няма нито наследник, нито заветник, определен с разпореждане по случай на смърт, нито физическо лице с права по наследствен ред, прилагането на така определения закон не е пречка за упражняването на правото на дадена държава-членка или на орган, определен от правото на въпросната държава-членка, да получи наследственото имущество, което се намира на нейна територия.

Член 25
Универсален характер

Законът, определен в настоящия регламент, дори и когато това не е закон на държава-членка.

Член 26
Препращане

По смисъла на настоящия регламент прилагане на правото на държава, посочена от настоящия регламент, означава прилагане на действащите норми на правото на тази държава, с изключение на нормите на нейното международното частно право.

Член 27
Обществен ред

1. Прилагането на разпоредба от определения според настоящия регламент закон може да бъде отказано, само ако резултатите от това прилагане са несъвместими с обществения ред на държавата на сезирания правораздавателен орган.

2. По-специално прилагането на разпоредба от определения според настоящия регламент закон не може да се счита за несъвместимо с обществения ред на държавата на сезирания правораздавателен орган единствено поради разлика в уредбата на запазената част на наследниците.

Член 28

Държави с повече от една правна система

1. Когато една държава включва няколко териториални единици, всяка от които има собствен правен режим в областта на наследяването в резултат на смърт, всяка териториална единица се счита за държава за целите на определяне на приложимото право съгласно настоящия регламент.
2. Държава-членка, в която различни териториални единици имат собствен правен режим в областта на наследяването, не е длъжна да прилага настоящия регламент към стълкновения на закони между правните режими на такива единици.

Глава IV

Признаване и изпълнение

Член 29

Признаване на решения

Решенията, издадени в приложение на настоящия регламент, се признават в останалите държави-членки без допълнителни формалности.

В случай на оспорване заинтересованата страна, която се основава на признаването на дадено решение, може да извърши действия съгласно процедурите, описани в членове 36 — 56 от Регламент (ЕО) № 44/2001, с които да докаже, че решението трябва бъде признато. Ако признаването бъде изтъкнато под формата на инцидентно искане пред правораздавателен орган на държава-членка, този правораздавателен орган е компетентен да се произнесе по въпроса.

Член 30

Мотиви за непризнаване

Съдебно решение не се признава в следните случаи:

- а) ако това би довело до резултат явно несъвместим с обществения ред на държавата-членка, от която се иска признаването. Критерият за обществен ред не може да се прилага към нормите за компетентност;
- б) ако актът за образуване на производството или равностоен документ не е връчен или съобщен на ответника своевременно и по начин, който би му

позволил да се защити, освен ако ответникът не е упражнил правото си да оспори решението, въпреки че е имал възможност да направи това;

- в) ако то противоречи на съдебно решение, постановено по спор между същите страни в държавата-членка, в която се иска признаване;
- г) ако то противоречи на по-рано постановено съдебно решение, постановено в друга държава-членка или в трета държава по същия предмет, между същите страни и на същото основание, при условие че по-ранното съдебно решение отговаря на условията, необходими за признаването му в държавата-членка, от която се иска признаване.

Член 31

Недопускане на преразглеждане на решение по същество

При никакви обстоятелства не се допуска преразглеждане по същество на чуждестранно съдебно решение.

Член 32

Спиране на производството

Правораздавателният орган в държава-членка, пред който се иска признаване на решение, постановено в друга държава-членка, може да спре производството, ако решението е предмет на обжалване по общия ред.

Член 33

Изпълнителна сила на решенията

Съдебните решения, постановени и изпълними в държава-членка, и съдебните спогодби се изпълняват в другите държави-членки в съответствие с членове 38 — 56 и член 58 от Регламент (ЕО) № 44/2001.

Глава V

Автентични актове

Член 34

Признаване на автентични актове

Формално съставени или вписани в една държава-членка автентични актове се признават от другите държави-членки, освен ако действителността им не се оспорва по реда, предвиден в законодателството на държавата-членка по произход, и при условие че признаването не противоречи на обществения ред на държавата-членка, в която се изисква.

Член 35

Изпълнителна сила на автентичните актове

Формално съставен или вписан автентичен акт с изпълнителна сила в дадена държава-членка, се признава за изпълним в друга държава-членка по поискване, направено в съответствие с процедурите, уредени в членове 38 — 57 от Регламент (ЕО) № 44/2001. Правораздавателният орган, пред който е подадена жалба в съответствие с членове 43 и 44 от настоящия регламент, може да откаже или отмени декларация за изпълняемост само ако изпълнението на автентичния акт е явно несъвместимо с обществения ред на сезираната държава-членка или ако в този момент действителността на акта се оспорва пред правораздавателен орган на държавата-членка по произход на акта.

Глава VI

Европейско удостоверение за наследство

Член 36

Създаване на европейско удостоверение за наследство

1. Настоящият регламент въвежда европейско удостоверение за наследство, което доказва качеството на наследник, заветник и правомощията на изпълнителите на завещанието или на трети лица, действащи като управители на наследството. Удостоверението се издава от компетентния орган, определен съгласно разпоредбите от настоящата глава, в съответствие с приложимия към наследяването закон, така както е определен по глава III от настоящия регламент.
2. Използването на европейското удостоверение за наследство не е задължително. Удостоверението не замества вътрешните процедури. Правните му последици обаче се признават също така в държавата-членка, чиито органи са го издали в съответствие с разпоредбите от настоящата глава.

Член 37

Компетентност за издаване на удостоверението

1. Удостоверението се издава по молба на всяко лице, което трябва да докаже качеството си на наследник, заветник и правомощията на изпълнителите на завещанието или на трети лица, действащи като управители на наследството.
2. Удостоверението се издава от компетентния правораздавателен орган на държавата-членка, чиито правораздавателни органи са компетентни по силата на членове 3, 4 и 5.

Член 38
Съдържание на молбата

1. Лицето, което търси издаването на удостоверение за наследство, следва да посочи посредством формуляра, чийто образец е поместен в приложение I, следната информация, доколкото тя му е известна:
 - а) данни за починалия: име, пол, семейно положение, гражданство, единен граждански номер или идентификационен номер (ако има), адрес на последното обичайно местопребиваване, дата и място на настъпване на смъртта;
 - б) данни за лицето, поискало удостоверението: име, пол, гражданство, единен граждански номер или идентификационен номер (ако има), адрес, роднинска или сватовска връзка с починалия;
 - в) фактическите или правни обстоятелства, които доказват правото му да наследи/управлява наследството и/или да изпълни завещанието. Ако разполага с разпореждане по случай на смърт, прилага негово копие към молбата;
 - г) ако се явява на мястото на други наследници или заветници — доказателството за тяхната смърт или за друго събитие, което ги е възпрепятствало да се явят за приемане на наследството;
 - д) ако починалият е сключил брачен договор: да се приложи копие от него към молбата;
 - е) ако му е известно съществуването на спор относно наследствените права.
2. Кандидатстващият за удостоверение следва да докаже верността на предоставената информация чрез автентични документи. В случаите когато подобни документи не могат да бъдат представени или това може да стане само с цената на несъразмерно големи трудности, се допускат и други средства за доказване.
3. Компетентният правораздавателен орган взема съответните мерки, за да се увери в истинността на направените декларации. Когато вътрешното му право го позволява, правораздавателният орган изисква тези декларации да бъдат направени под клетва.

Член 39
Частично удостоверение

Частично удостоверение може да бъде поискано и издадено за удостоверяване:

- а) правата на всеки наследник или заветник и наследственият дял, който му се полага;
- б) прехвърляне на права върху определена вещ, когато това се позволява от приложимия към наследяването закон;

- в) управление на наследството.

Член 40

Издаване на удостоверението

1. Удостоверението се издава само ако компетентният правораздавателен орган е счел за доказани фактите, представени като основание на молбата. Компетентният правораздавателен орган издава удостоверението без понататъшно забавяне.
2. В зависимост от декларираното от подалия молба и от документите и другите доказателствени средства, предоставени от същия, компетентният правораздавателен орган служебно назначава проверки, необходими за установяване истинността на фактите, и търси други доказателства, които биха били от значение за случая.
3. За целите на настоящата глава, държавите-членки предоставят достъп на компетентните правораздавателни органи на другите държави-членки до регистрите за гражданското състояние, имотния регистър и кадастъра, както и до регистри, в които се оповестяват действия или факти, свързани с наследяването или с брачния режим на семейството на починалия.
4. Издаващият правораздавателен орган може да призове за явяване заинтересованите лица и евентуалните управители или изпълнители и да публикува известие, с което кани други евентуални правоимащи по наследството да предявят своите права.

Член 41

Съдържание на удостоверението

1. Европейското удостоверение за наследство се издава под формата на стандартен формуляр, поместен в приложение II.
2. Европейското удостоверение за наследство съдържа следната информация:
 - а) наименованието на издаващия правораздавателен орган, фактическите и правните обстоятелства, на които правораздавателният орган се е основал за издаване на удостоверението, както и датата на издаване;
 - б) данни за починалия: име, пол, семейно положение, гражданство, единен граждански номер или идентификационен номер (ако има), адрес на последното обичайно местопребиваване и дата и място на настъпването на смъртта;
 - в) клаузите на брачния договор, по който починалият евентуално е страна;
 - г) приложимият към наследяването закон, съгласно настоящия регламент, и фактическите и правните обстоятелства, на чието основание този закон е бил определен;

- д) фактическите и правни обстоятелства, от които произтичат правата и/или правомощията на наследниците, заветниците, изпълнителите на завещанието или на трети лица, действащи като управители на наследството: наследяване по закон и/или по завещание и/или в следствие на договор за наследство;
- е) данни за лицето, поискало удостоверението: имена, пол, гражданство, единен граждански номер или идентификационен номер (ако има), адрес, роднинска или сватовска връзка с починалия;
- ж) информация за начина, по който всеки наследник е приел наследството, ако това е направено;
- з) ако има няколко наследника, информация за наследствените дялове, които се полагат на всеки един от тях, и евентуално списък от вещите или правата, които се полагат на определен наследник;
- и) списък на вещите или правата, които се полагат на заветниците съгласно приложимия към наследяването закон;
- й) ограничения в правата на наследника в съответствие със закона, приложим към наследяването съгласно глава III и/или съгласно разпоредбите на завещанието или договора за наследство;
- к) списък от действия, които наследникът, заветникът, изпълнителят по завещанието и/или управителят на наследството могат да извършат по отношение на наследственото имущество съгласно приложимия към наследяването закон.

Член 42

Правни последици от европейското удостоверение за наследство

1. Европейското удостоверение за наследство се признава автоматично във всички държави-членки по отношение доказването на качеството на наследник, заветник, на правомощията на изпълнителя на завещанието или на управителя на наследството.
2. По презумция се счита, че съдържанието на удостоверението отговаря на истината във всички държави-членки за посочения в него период на валидност. Предполага се, че този, който удостоверението определя като наследник, заветник, изпълнител на завещанието или управител на наследството, притежава наследствените права или изпълнителните правомощия, посочени в удостоверението, и по тях няма наложени други ограничения или условия, освен тези, описани в удостоверението.
3. Лицата, които извършат плащания или предоставят имущество на титуляря на удостоверение, което му дава права да извършва подобни действия, се освобождават от своите задължения, освен ако знаят, че съдържанието на удостоверението не отговаря на истината.

4. За лицата, придобили наследствено имущество от титуляря на удостоверение, което му дава право да се разпорежда с това имущество съгласно списъка, приложен към удостоверението, се смята, че са го придобили от лице, оправомощено да го стори, освен ако са знаели, че съдържанието на удостоверението не отговаря на истината.
5. Удостоверението представлява валиден документ по отношение на преписа или вписването на придобитата по наследство вещ в публичните регистри на държавата-членка, в която се намира имуществото. Преписът на актовете, изменящи собствеността или вещните права върху имуществото, се извършва според предвидените процедури в закона на държавата-членка, където се поддържа регистърът и поражда предвидените правни последици.

Член 43

Поправки, временно спиране на действието или отмяна на европейското удостоверение за наследство

1. Оригиналът на удостоверението се съхранява от правораздавателния орган на издаващата държава-членка, който издава едно или повече заверени копия от документа на подалия молба или на всяко лице, което има законен интерес.
2. Заверените копия, издадени от правораздавателния орган, произвеждат правните последици, предвидени в член 42, за ограничен срок от три месеца. След изтичането на този срок, титулярят на удостоверението или други заинтересовани лица трябва да поискат ново копие от издаващия правораздавателен орган, за да могат да предявят наследствените си права.
3. Удостоверението може, по искане на заинтересовано лице, отправено към издаващия правораздавателен орган или служебно от въпросния правораздавателен орган, да бъде:
 - а) поправено, в случай на материална грешка;
 - б) временно спряно по отношение на последиците, които произвежда, ако се оспорва истинността му;
 - в) отменено, ако се докаже, че съдържанието му не отговаря на истината.
4. Издаващият правораздавателен орган отбелязва в полето на оригинала на удостоверението поправката, спирането на действието или отмяната на удостоверението и съответно уведомява молителя(ите).

Член 44

Обжалване

Всяка държава-членка организира процедурите по обжалване на решението за издаване или неиздаване, поправка, временно спиране на действието или отмяна на дадено удостоверение.

Глава VII

Общи и заключителни разпоредби

Член 45

Отношение към съществуващи международни конвенции

1. Настоящият регламент не засяга прилагането на двустранните или многостранните конвенции, по които една или няколко държави-членки са страни към момента на приемането му и които се отнасят до въпроси, уредени от него, без да се засягат задълженията на държавите-членки по силата на член 307 от Договора.
2. Независимо от разпоредбите на параграф 1, в отношенията между държавите-членки настоящият регламент има предимство пред конвенциите и споразуменията, които се отнасят до уредени от него въпроси и по които държавите-членки са страни.

Член 46

Информация, предоставяна на обществеността

В рамките на европейската съдебна мрежа по граждански и търговски въпроси държавите-членки предоставят описание на националното си законодателство и действащите процедури в областта на наследственото право, както и на свързаните с тях текстове, с оглед предоставянето им на обществеността. Държавите-членки уведомяват за всяко последващо изменение на въпросните разпоредби.

Член 47

Изменение на формулярите

Всяко изменение на формулярите, предвидени в членове 38 и 41, се приема в съответствие с процедурата по консултиране, предвидена в член 48, параграф 2.

Член 48

Комитет

1. Комисията се подпомага от комитета, създаден от член 75 от Регламент (ЕО) № 44/2001.
2. При позоваване на настоящия параграф се прилагат членове 3 и 7 от Решение 1999/468/ЕО, при спазване на разпоредбите на член 8 от него.

Член 49
Клауза за преразглеждане

Най-късно до [...] Комисията представя доклад на Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет относно прилагането на настоящия регламент. Ако е необходимо, докладът се придружава от предложения за адаптиране.

Член 50
Преходни разпоредби

1. Настоящият регламент се прилага по отношение на наследствата на лица, починали след началната му дата на прилагане.
2. Ако починалият е определил приложимия към наследството му закон преди датата на прилагане на настоящия регламент, този избор се счита за действителен, ако изпълнява посочените в член 17 условия.
3. Ако страните по договор за наследство са определили приложимия към този договор закон преди датата на прилагане на настоящия регламент, този избор се счита за действителен, ако изпълнява посочените в член 18 условия.

Член 51
Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент се прилага от [една година след датата на влизане в сила].

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко в държавите-членки в съответствие с Договора за създаване на Европейската общност.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател

Заверено копие
За Генералния секретар,

Jordi AYET PUIGARNAU
Началник на Канцеларията

ПРИЛОЖЕНИЕ I: МОЛБА, ПОСОЧЕНА В ЧЛЕН 38 ОТ РЕГЛАМЕНТА

МОЛБА ЗА ИЗДАВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКО УДОСТОВЕРЕНИЕ ЗА НАСЛЕДСТВО

(Член 36 и следващите от Регламент [...] на Европейския парламент и на Съвета относно наследяването²²)

1. Държава-членка

BE BG CZ DE EE [IE] EL ES FR IT CY LV LT LU HU MT
NL AT PL PT RO SI SK FI SE [UK]

2. Данни за починалия

2.1. Фамилия:

2.2. Собствено(и) име(на):

2.3. Пол:

2.4. Семейно положение:

2.5. Гражданство:

2.6. Идентификационен номер*:

2.7. Дата на смъртта:

2.8. Място на настъпване на смъртта:

Адрес на последното обичайно местопребиваване:

2.9. Улица и номер/пощенска кутия:

²² ОВ L [...].

2.10. Населено място и пощенски код:

2.11. Държава:

3. Данни за подаващия молба:

3.1. Фамилия:

3.2. Собствено(и) име(на):

3.3. Пол:

3.4. Гражданство:

3.5. Идентификационен номер*:

3.6. Улица и номер / пощенска кутия:

3.7. Населено място и пощенски код:

3.8. Тел.:

3.9. Електронна поща:

3.10. Роднинска или сватовска връзка с починалия*:

*ако е приложимо

4. Допълнителна информация:

4.1. Фактически или правни обстоятелства, които доказват съществуването на наследствено право:

4.2. Фактически или правни обстоятелства, които доказват съществуването на право да изпълнява завещанието или да администрира наследството:

4.3. Починалият оставил ли е разпореждания по случай на смърт? да не

Ако сте отговорили с „да“, моля приложете разпорежданията по случай на смърт.*

4.4. Сключил ли е починалият брачен договор? да не

Ако сте отговорили с „да“, моля приложете брачния договор.*

4.5. Явявате ли се на мястото на друг наследник или заветник? да не

Ако сте отговорили с „да“, моля приложете доказателство за неговата смърт или за събитието, което го възпрепятства да се яви за приемане на наследството.*

4.6. Известно ли Ви е съществуването на спор по отношение на наследствените права?
да не

Ако сте отговорили с „да“, моля да предоставите повече информация относно съществуващия спор.*

4.7. Моля, приложете списък на всички лица, които имат връзки с починалия (родствени или по сватовство), като посочите имената им, естество на връзката им с починалия, дата на раждане, гражданство и адрес.

*Моля по възможност да представите оригинални или нотариално заверени копия.

Декларирам, че доколкото ми е известно, дадената по-горе информация е точна.*

Дата:

Подпис:

*Член 38, параграф 3, в случай че декларацията е направена под клетва.

ПРИЛОЖЕНИЕ II: ЕВРОПЕЙСКО УДОСТОВЕРЕНИЕ ЗА НАСЛЕДСТВО,
ПОСОЧЕНО В ЧЛЕН 41

ЕВРОПЕЙСКО УДОСТОВЕРЕНИЕ ЗА НАСЛЕДСТВО

(Член 41 от Регламент [...] на Европейския парламент и на Съвета относно наследяването²³)

1. Държава-членка на издаващия правораздавателен орган

BE BG CZ DE EE [IE] EL ES FR IT CY LV LT LU HU MT
NL AT PL PT RO SI SK FI SE [UK]

2. Информация за правораздавателния орган

2.1. Правораздавателен орган, компетентен по силата на следния член от регламента:

Член 4 Член 5 Член 6

2.2. Лице за контакт:

2.3. Адрес:

3. Данни за починалия

3.1. Фамилия:

3.2. Собствено(и) име(на):

3.3. Пол:

²³ ОВ L [...].

3.4. Семейно положение:

3.5. Гражданство:

3.6. Идентификационен номер*:

3.7. Дата на смъртта:

3.8. Място на настъпване на смъртта:

Адрес на последното обичайно местопребиваване:

3.9. Улица и номер/пощенска кутия:

3.10. Населено място и пощенски код:

3.11. Държава:

3.12. Брачен договор:

3.13. Закон, приложим към наследяването:

4. Данни за подаващия молба:

4.1. Фамилия:

4.2. Собствено(и) име(на):

4.3. Пол:

4.4. Гражданство:

4.5. Идентификационен номер*:

4.6. Улица и номер/пощенска кутия:

4.7. Населено място и пощенски код:

4.8. Тел.:

4.9. Електронна поща:

4.10. Роднинска или сватовска връзка с починалия*:

*ако е приложимо

5. Доказателство за качеството на наследник

5.1. Настоящият документ предоставя доказателство за качеството на наследник да
не

5.2. Списък на наследниците:*

Фамилия:	Собствено(и) име(на)	Дата на раждане	Наследствен дял	Ограничения

*моля добавете допълнителен лист, ако е необходимо.

5.3. Приемането на наследството зависи ли от изпълнението на дадено условие (напр. условие на наследника да приеме наследството по опис)? да не

Ако отговорът е „да“, моля опишете на отделен лист естеството на условието и неговите последици.

5.4. Списък на вещите или правата, които се полагат на определен наследник:*

Фамилия:	Собствено(и) име(на)	Вид на вещта или на правото

*моля добавете допълнителен лист, ако е необходимо.

6. Доказателство за качеството на заветник

6.1. Настоящият документ предоставя доказателство за качеството на заветник

да не

6.2. Списък на заветниците:*

Фамилия:	Собствено(и) име(на)	Дата на раждане	Право(а) или вещ(и), които се полагат на заветника по силата на разпорежданията по случай на смърт

*моля добавете допълнителен лист, ако е необходимо.

7. Доказателство за качеството на управител на наследството/изпълнител на завещанието

7.1. Настоящият документ предоставя доказателство за качеството на управител на наследството да не

7.2. Настоящият документ предоставя доказателство за качеството на изпълнител на завещанието да не

7.3. Моля пояснете естеството на правата на управителя на наследството и/или на изпълнителя на завещанието, правното основание на тези права и неизчерпателен списък на действията, които горепосочените могат да извършват по силата на въпросните права: